

Vi ville have Opgaven løst saaledes: To relativt selvstændige Bygninger, som udgøre et samlet Kompleks, Rigsdagsbygningen mod Ridebanen, Slotsbygningen mod Slotspladsen — og saa gav et vist begrænset Antal Arkitekter eller muligt Arkitektstanden i det hele den Opgave at udarbejde Planer paa dette Grundlag, er det saa givet, fordi man ikke finder noget af de nu foreliggende Projekter tilfredsstillende, at ikke andre maaske kunde løse Opgaven mere tilfredsstillende, eller at Projekterne kunde omarbejdes, saaledes at de bleve tilfredsstillende? Sagen er paa ingen Maade prøvet til Bunds, og det er det, jeg for mit Vedkommende ønsker, den saa vidt muligt skulde være, inden vi træffe en Afgørelse, hvis Virkninger strække sig over saa lange Tider.

Saavel det ærede Medlem for Frederiksberg (Ellinger) som den højtærede Minister have sagt, at det er ganske ubilligt at sige, at her lægge vi Rigsdagen hen i en Sidefløj, her putte vi Rigsdagen til Side, thi Rigsdagen faar ogsaa sin Del af Façaden, og den faar saa og saa mange Kvadratalen, saa og saa mange Værelser i Sammenligning med Slottet. Det er at svare i Øst, naar der spørges i Vest. Det er slet ikke det, der har været Genstand for den Opposition, der er rejst mod denne Plan, at Rigsdagen ikke havde Vinduer ud til den Side, at Rigsdagen ikke havde Rum nok, ikke Værelser nok. Nej, det man siger, og det, man fastholder, er, at Rigsdagsbygningen ikke fremtræder som et arkitektonisk selvstændigt Hele, at Rigsdagsbygningen er paa den Maade sammenbygget med Slottet, at det hele fremtræder som et Slot, og at den, der kommer ad de to naturlige Adgangsveje, den, der kommer enten fra Ridebanen eller fra Slottet, ikke vil kunne se andet end et Slot, og ikke vil kunne opdage, at det er et Slot og en Rigsdagsbygning, hver med sin selvstændige Karakter. Thi det er det nemlig ikke, og saa kan det ikke nytte, hvor mange Vinduer man siger, der vender ud til Slotspladsen; det er fuldstændig irrelevant i denne Sammenhæng.

Endelig vil jeg advare i høj Grad imod den højtærede Ministers Tilbøjelighed til at lægge en ganske særlig Betydning i Vedtagelsen af Loven af 15. November 1903. Jeg har saa megen Veneration for Kongen, som nogen kan have, men jeg maa bestemt fastholde, at naar vi her vedtage Love om, hvorledes vi skulle anbringe de højeste Statsmagter, saa vedtage vi dem som Love, d. v. s. som Udtryk for, hvad

vi i og for sig finde er den rigtige og forsvarlige Anbringelse af disse tre Statsmagter, men vi vedtage dem ikke som Gaver, ikke som Jubilæumsgaver hverken til den ene eller den anden Person, end ikke til den højeste Person. Loven af 1903 er en Lov som enhver anden, som, indtil den er forandret, naturligvis binder den lovgivende Magts forskellige Faktorer, men som Lovgivningsmagtens forskellige Faktorer ogsaa meget godt kunne enes om at forandre. Der er ikke nogen ganske særlig Hellighed eller Uforanderlighed knyttet til denne Lov lige saa lidt som til nogen af de andre Love, vi vedtage, saa lige saa meget som jeg kan forstaa, at den højtærede Minister har følt sig bunden ved Loven, saa længe den forelaa uforandret — og jeg har jo anerkendt, at han deri har handlet forsvarligt —, lige saa lidt kan jeg erkende, at vi ikke med fuld Frihed kunne tale om eventuelt at stille Opgaven lidt anderledes, naar der gennem den praktiske Prøve paa, hvordan Opgaven skulde løses, har vist sig en saa overordentlig Divergens i Opfattelserne og vist sig hos en saa stor og sagkyndig Del af Kommissionen den Opfattelse, at Opgaven overhovedet ikke kan løses paa Grundlag af Loven af 1903.

Til sidst vil jeg advare imod, som jeg gjorde, da jeg første Gang havde Ordet, at lægge alt for megen Vægt paa Hensynet til, at denne Sag absolut skal gennemføres nu. Det er og bliver et ganske underordnet Hensyn. Eftertiden vil slet ikke kunne forstaa, at vi have jasket en Løsning sammen, som jo i Virkeligheden havde en saa betydelig Modstand imod sig, som det allerede har vist sig, at denne Plan har, bare af det Hensyn, at Sagen skal gennemføres i dette Aar, at den ikke bør skydes ud til det følgende Aar. Det drejer sig her om en Opgave af den Betydning, saaledes som jeg gentagne Gange har paavist, at et saadant Hensyn virkelig ikke bør tillægges større Vægt end den ganske underordnede, som i sig selv kan tillægges det. Jeg indrømmer, at det i og for sig er heldigt, at vi fremme vore Arbejder saa hurtigt som muligt, men vi bør ikke — mindre med denne Sag maaske end med nogen anden — fremskynde Afgørelsen paa Bekostning af Forsvarligheden, og det vilde være — det siger jeg ud fra et ganske almindeligt Standpunkt, ikke ud fra min særlige Opfattelse af denne Sag — overordentlig uheldigt, om der her skulde gennemtrumfes en Løsning, som ikke saa meget langt fra den halve Rigs-